

Л. Г. Кондратова

Мистецтво

Підручник інтегрованого курсу
для 4 класу закладів
загальної середньої освіти

В И Д А В Н И Ц Т В О
навчальна книга®
Богдан
www.bohdan-books.com

НУШ: ТИПОВА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ ЗЗСО, розроблена під керівництвом О. Я. Савченко

Нова українська школа. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти (1-4 класи), затверджена Колегією Міністерства освіти і науки України, 22 лютого 2018 року

НУШ: ТИПОВА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ ЗЗСО, розроблена під керівництвом Р. Б. Шияна

Нова українська школа. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти (1-4 класи), затверджена Колегією Міністерства освіти і науки України, 22 лютого 2018 року

Змістове наповнення підручника відповідає Типовим освітнім програмам з інтегрованого курсу «Мистецтво», розробленим під керівництвом О. Я. Савченко та Р. Б. Шияна з урахуванням багаторічного досвіду апробації освітньої технології цілісного розвитку дітей, і забезпечує реалізацію мистецької освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти й концепції Нової української школи.

Авторська концепція реалізації ідей НУШ

Успішне навчання за підручником забезпечать:

- * чітка структуризація навчального матеріалу та апарат орієнтування;
- * ретельно продумана система творчих завдань і аналізу мистецьких творів;
- * компетентнісний підхід;
- * цікаві ілюстрації, фотографії, малюнки, схеми, приклади поетапного виконання творчих завдань, поради від майстрів;
- * наявність цікавих творчих та ігрових завдань для індивідуальної, парної, групової діяльності і за вибором учнів.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

— виконай завдання

— послухай музику, переглянь відео

— заспівай пісню

— зверни увагу, запам'ятай

— хвилинка творчості

— ігровий майданчик

— попрацюйте в парах, групах

— завдання підвищеної складності

ТЕМАТИКА навчального року

I семестр

Тема 1. Образи природи в мистецтві

Тема 2. Художні образи людей і тварин у мистецтві

II семестр

Тема 3. Художні образи народного мистецтва

Тема 4. Художні образи в театрі, хореографії, кіно, цирку

Путівник підручником

Усього 68 парних уроків

ОБРАЗИ ПРИРОДИ В МИСТЕЦТВІ

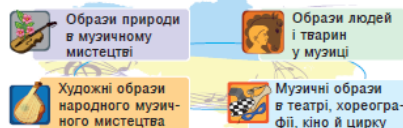
УРОК 1. МАНДРІВКА В КРАЇНУ МИСТЕЦТВ

Пригадай, які віспригати ти зробив/зробила для себе в Країні музичного мистецтва минулого навчального року. Які інструментальні твори та пісні отаили твоїм улюбленим? Музика — особливий вид мистецтва: за допомогою звуку вона доносить до слухачів думки та почуття композитора, втілені в художніх образах. Розкрити зміст музичного твору й передати задум автора допомагають виконавці — музиканти й співаки.

Художній образ у музиці — це форма відображення навколишнього світу, думок, почуттів або фантазії митця засобами музичного мистецтва.

Розглянь карту-схему нашої мандрівки. Які художні образи будуть супроводжувати тебе у дорозі?

Мандрівна карта Країною музичного мистецтва

У мистецькій мандрівці тобі знадобиться електронний або паперовий блокнот, куди ти будеш записувати свої репортажі та музичні враження. А ще протягом навчального року ти зможеш зібрати колекцію улюблених музичних образів з інструментальних творів та нових пісень, виконаних тобою і записаних за допомогою диктофона. Для цієї колекції потрібно створити спеціальну папку на твоєму гаджеті.

4

Що тобі відомо про головну пісню твоєї Батьківщини? Який рис характеру українців передає гімн? Який музичний образ України отримав композитор?

Державним Гімном України є національний гімн на музику М. Вербицького. Я словани першого куплету та приспіву твору П. Чубинського. Уперше гімн із нотним текстом було надруковано 1865 року. Запам'ятай разом із однокласниками **Державний Гімн України** сьогодні.

Дивись, це додатковий джерело історію створення гімну нашої держави та відомості про його автора.

Ти вже знаєш, що українці відомі в усьому світі як надзвичайно співучий народ, закоханий у рідну землю. Образ України втілено в багатьох народних та сучасних піснях.

Слова і музика М. Янгевка. «Листо у нас на Україні» (у виконанні І. Федішини).

С. Май. «Ми любимо нашу річку Українку».

1. Ми народились в Україні,
де світить сонце золоте,
де квітне навесні калина,
в саду черешенька цвіте.

Приспів:
Ми любимо нашу річку Україну —
нехай летить по світу пісня ця,
нехай слова пташчиною полонить
й розквітнуть в наших душах і серцях.

2. Земля серпанками словить,
в житах волошки голубі...
Вона одна на цілм світі
для нас у радости й журбі.

Приспів:
Дорогий, хто із українців співів/співоку виконував
Державний Гімн України під час навчаннях урочинських заходів.
Чим виконавців тебе найбільше вразило? Чому?

Дівчи

6

УРОК 2. МАНДРІВКА В КРАЇНУ МИСТЕЦТВ

Пригадай, що тобі відомо про засоби виразності: графізм, живопис, архітектуру, декоративно-ужиткове мистецтво. Які види творчих робіт подобаються тобі найбільше?

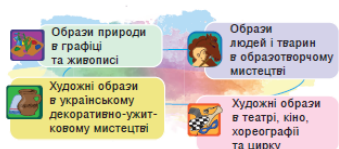
Твори візуальних мистецтв (малюнки, картини, скульптури, споруди тощо) орієнтовані насамперед на глядачів і сприяють пізнанню навколишнього світу через художні образи.

Художній образ у візуальних мистецтвах — це форма відображення дійсності, що виникає в творчому процесі та втілюється за допомогою художніх технік і засобів виразності того чи іншого виду візуального мистецтва.

Художні образи зримого світу митці створюють на площині (живопис, графіка, декоративний розпис) та в об'ємі (скульптура, архітектура, декоративне мистецтво).

Розглянь карту-схему. Які художні образи поглядатимуть перед тобою під час нашої мандрівки?

Мандрівна карта Країною візуальних мистецтв

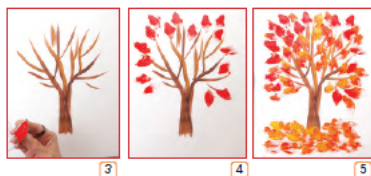

7

Чи доводилося вам створювати малюнки, застосовуючи графічну техніку штампування? Які матеріали ви використовували?

Відеоролик «Виготовлення штамків для малювання».

Виготов штамків із картонку, пінопласту або губки для миття посуду (за вибором) і за його допомогою отвори малюнок на тему «Осінь».

ПЕРЕГЛЯНИ УДОМА РОЛИК, У ЯКОМУ ДЕМОНСТРУЮТЬ МАЛЮВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ КІЛШЕ. ІЗ ДОПОМОГОЮ ДОРОСЛИХ ВИГОТОВІ КІЛШЕ З МОРИЛИ АБО КАРТОНІ І ОТВОРИ НАТЮРМОРТ «Дарн осени».

13

Зміст підручника спрямовано на формування ключових мистецьких та міжпредметних компетентностей, засвоєння культурних цінностей, що сприятиме всебічному мистецькому розвитку, творчому самовираженню особистості кожної дитини в різних видах мистецької діяльності на основі інтеграції мистецтв.

Пізнання мистецтва та набуття досвіду художньо-творчої діяльності школярів ґрунтується на використанні комплексу педагогічних, мистецьких, цифрових технологій.

Зміст підручника спрямовано на задоволення інтересів, потреб четвертокласників у пізнанні мистецтва на основі виконання художньо-творчих і творчо-пошукових завдань, через сприймання мистецьких творів, осмислення та інтерпретацію їхнього змісту, аналіз художніх образів, спів та імпровізацію, рухи й музикування з використанням засобів виразності різних видів мистецтв.

Мандрівна карта Країною музичного мистецтва

Образи природи
в музичному
мистецтві

Образи людей
і тварин
у музиці

Художні образи
народного музич-
ного мистецтва

Музичні образи
в театрі, хореогра-
фії, кіно й цирку

У мистецькій мандрівці Країною музичного мистецтва школярі навчаються записувати в електронні або паперові блокноти свої перші репортажі та музичні враження. Протягом навчального року збирають колекції улюблених музичних творів та нових пісень, виконаних самостійно і записаних за допомогою диктофона на власних гаджетах.

Мандрівна карта Країною візуальних мистецтв

Образи природи
в графіці
та живописі

Образи
людей і тварин
в образотворчому
мистецтві

Художні образи
в українському
декоративно-ужит-
ковому мистецтві

Художні образи
в театрі, кіно,
хореографії
та цирку

У мистецькій подорожі Країною візуальних мистецтв діти навчаються робити замальовки і начерки в альбомах чи блокнотах, а також зберігати на власних гаджетах фотогалереї своїх творчих робіт, улюблених відеороликів та художніх знімків.

Підручник містить цілісну систему художньо-творчих завдань і вправ, під час виконання яких школярі навчаються створювати образи природи, людей і тварин, відкривають нові сторінки в живописі, графіці, скульптурі й архітектурі, народному декоративному мистецтві. Діти пізнають нові техніки рисунку, ліплення, аплікації, роботи з природним матеріалом тощо.

1

2

1

2

1

1

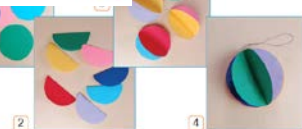
2

3

1

2

4

4

1

2

3

4

1

2

3

4

1

2

3

4

1

2

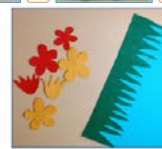
3

4

4

1

2

Система художньо-творчих музичних, театральних завдань і вправ (як індивідуальних, парних, так і групових, колективних) спонукає дітей до набуття досвіду в пізнанні музичних образів, втілення власних творчих ідей в імпровізації, музикуванні, набуття майстерності у вокальній, хореографічній діяльності, пізнання загадок створення театральних та хореографічних образів, образів кіно, мультиплікації, цирку.

Разом із друзями заспівай пісню Н. Май «Наша родина». Створіть до неї ритмічний супровід на улюблених інструментах.

Усі гуртом придумайте мелодію до вірша. Заспівайте свою веснянку і виконайте хоровод.

Весна на хмарку сіла,
до нас вона летіла.
За нею, ніби діточки,
поспішали квіточки.

твором. Яким чином змінились її мелодія, характер: добери слова, якими можна описати музику обох творів.

ніжна	чарівна	лагідна
весела	сумна	урочиста
енергійна	грізна	стримана

Різновиди естрадного танцю: класичний, акробатичний, сюжетно-характерний, ритмічний (чечітка, степ) тощо. Основою всіх видів естрадного танцю є рухова пластична імпровізація.

Відеоурок естрадного танцю в стилі хіп-хоп.

Відкриттям навчального року стане ознайомлення з мистецтвом фотографії та набуття першого досвіду створення власних фотообразів.

Об'єднайтесь у дві групи і створіть серії фотографій на тему «Зима за вікном» і «Зимова прогулянка». Візьміть до уваги поради майстрів. Спробуйте власні сили у зйомці пейзажів та фотопортретів. Продемонструйте свої роботи в класі й колективно обговоріть їх. Чи є серед них світлин, які можна назвати художніми? Поясніть свою думку.

Розглянь фотознімки (с. 62-63). Визнач, які з них постановочні, а які — документальні.

Для ґрунтовнішого розуміння складних мистецьких явищ і понять у підручнику вміщено цікаві схеми, ілюстрації, малюнки.

МАЛІ АРХІТЕКТУРНІ ФОРМИ В ПАРКУ

Універсальні

квіткові
вазони, лавки,
вуличні ліхтарі

Декоративні

фонтани, альтанки,
місточки, скульптури

Ігрові

гойдалки,
пісочниці,
гірки

Види художніх ремесел України

Художня
обробка
шкіри

Гончарство,
кераміка

Декоративний
розпис

Художня обробка дерева

Художня
обробка
каменю

Художня
обробка
металу

Витинанка

Розпис по склу

Батик

Вишивка

Лозоплетіння

Бісероплетіння

Писанкарство

Ткацтво

ДУХОВИЙ ОРКЕСТР

Мідні духові

Дерев'яні духові

Ударні

Різновиди народних іграшок

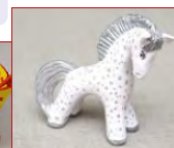
Музичні
іграшки

Іграшкові
меблі, посуд
тощо

Іграшки-
тварини

Ляльки

Лейтмотивом третьої теми підручника є **художні образи народного мистецтва**. Тема спрямована на виховання національної свідомості й гідності, любові до рідного краю та свого народу, що реалізується на основі народної і професійної музики, народної хореографії, заглиблення в народне музичне мистецтво та художні промисли й ремесла України, вивчення зразків українського фольклору та художніх ремесел, ознайомлення з досягненнями сучасного українського мистецтва та художніми пам'ятками України.

РІЗНОВИДИ ВІЗУАЛЬНИХ ТВОРІВ

Професійні

Професійні в народно-мудусі (стилізовані)

Народні (аматорські)

Українська народна пісня «Взяв би я бандуру» (у виконанні кобзаря В. Литвина).

А. Бойко. Варіації на тему «Взяв би я бандуру» (у виконанні Р. Гриньківа).

Кобзар В. Литвин

І. Рєпін.
«Вечорниці»

К. Трутовський.
«Дорогою на ярмарок»

Розглянь світлин. Охарактеризуй художні образи, втілені у розписах. Зверни увагу на орнаментальні мотиви і колірну гаму.

Е. Красний. «Гопак»

Кераміка «Гопак»

Л. Лукаш

О. Завальнюк

Н. Гронська

В. Лимаренко

Жартівливі пісні — народні пісні жартівливого змісту, веселого характеру та жвавого темпу, виконання яких часто супроводжується хороводами і танцювальними рухами.

Перегляд майстер-класів «Мистецтво. 4 клас»

Створи композицію «Осінній пейзаж», дотримуючись законів перспективи. Поміркуй, які ознаки осені тобі хотілося б зобразити. Визнач композиційний центр і кольорну гаму своєї творчої роботи. За допомогою кольору відобрази власне ставлення до світу природи.

1

2

3

4

https://youtu.be/-ZNZ_9tiLVY

Створи малюнок «Під осіннім дощем» за зразком або за власним задумом. Малюй простим олівцем, намагаючись передати у своїй роботі ритм дощу.

1

2

3

<https://youtu.be/q8Dx9ULtAGs>

Пісенний репертуар

І. Танчак. «Намальований дощ».

І. Танчак. «Наша пісня».

Слова Б. Голод, музика І. Білика. «Звуки природи».

Н. Савко. «Вітаєм!».

С. Май. «Ми любимо нашу рідну Україну».

Д. Пташинська. «Острів мрій».

З. Красуляк. «Україно моя».

Музичні твори для сприймання

Дж. Ласт. «Самотній пастух» (у виконанні пан-флейтиста Г. Замфіра і естрадного оркестру Дж. Ласта).

А. Джойс. Вальс «Спогади» (у виконанні духового оркестру).

Є. Дога. «Зимовий вальс».

О. Кисельов. «Осіння сюїта: Прелюдія. Дощ за вікном. Листопад» (соло для гітари).

Художні твори для сприймання

С. Якутович. «Козаки»

І. Рєпін. «Запорозьці пишуть листа турецькому султанові»

Т. Шевченко. «Селянська родина»

Дж. Хейллар. «У театрі»

Л. Найт. «У гримерній»

«Прокляття кролика-перевертня», 2005.
Реж. Н. В. Парк,

«Злидні», 2005.
Реж. С. Коваль

А. Куш.
Пам'ятник героям
Берестецької битви.
Пляшева, Рівненщина

І. Кавалерідзе.
Пам'ятник
Ярославу Мудрому.
Київ

М. Микешин.
Пам'ятник
Б. Хмельницькому.
Київ

Г. Розеленд.
«Колискова»

«Історія іграшок», 1995
Реж. Дж. Лассетер

«Микита Кожум'яка», 2016
Реж. М. Депоян

Захоплюючі художньо-творчі завдання

1

2

3

4

1

2

3

1

2

3

4

1

2

3

4

5

Ілюстративний матеріал

О. Кулагін.
«Мандрівники моря»

Чижевський. «Моя Україна»

Л. Найт. «У гримерній»

А. Муха. «Осінь»

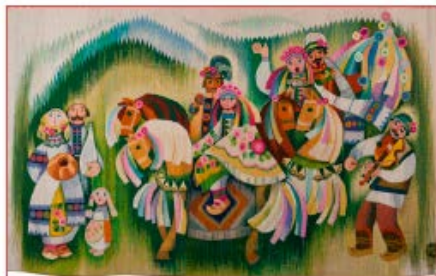
М. Михайлошина.
Ілюстрація
до «Кобзаря»

В. Тимошенко.
«Карадаг»

Г. Доу. «Собака»

М. Білас. «Гуцульське весілля».
Гобелен

І. Цибульник.
«Юний
скрипаль»

Статуетка «Бик».
Музей
Л. Сморжа

«Весна в Україні»

Кадр із фільму «Запорожець за Дунаєм», 1953

Вивчення кожної теми закінчується мистецькою подорожжю.

УРОК 15. ПОДОРОЖ КРАЇНОЮ МИСТЕЦТВ

На тебе чекає цікава повітряна мандрівка туди, де лунають звуки природи і чарівна музика. Дорогою наш літак зробить кілька зупинок.

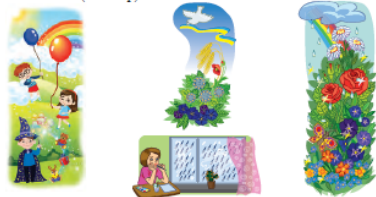
Перша зупинка — «Музична вісторина»

Пошукай фрагменти музичних творів, які звучали на уроках. Пригадай назви цих композицій та прізвища авторів і обери для кожної з них відповідне зображення.

Друга зупинка — «Співоча студія»

Упізнай за ілюстраціями виконані пісні. Заспівай одну з них (на вибір).

34

УРОК 31. СВЯТКОВА ПОДОРОЖ

Вирушаймо у новорічно-різдвяну мандрівку Країною музичного мистецтва. Дорогою зробимо кілька зупинок.

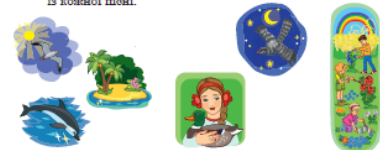
Перша зупинка — «Музична вісторина»

Пошукай фрагменти музичних творів, які звучали на уроках. Пригадай назви цих композицій і прізвища авторів. Обери для кожної твору відповідне зображення.

Друга зупинка — «Співоча студія»

Упізнай за ілюстраціями виконані пісні. Заспівай одну з них (на вибір).

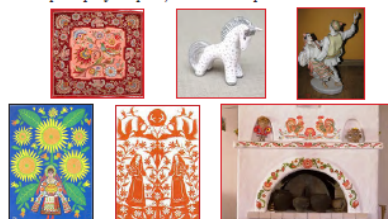
68

УРОК 52. БЕСНЯНА ПОДОРОЖ

На тебе чекає весняна мандрівка шляхами народних художніх промислів та ремесел України. На зупинках ти зможеш перевірити свої знання.

Перша зупинка — «Галерея образів»

Розглянь роботи народних і професійних майстрів. До якого виду художніх ремесел належить кожен твір? Охарактеризуй образи, втілені майстрами.

Друга зупинка — «Знавці мистецтва»

Дай відповіді на запитання.

- Який жанр народного прикладного мистецтва це зображення і для чого воно використовується?
- Що таке кераміка? Які вироби називають дрібною пластикою?
- Які види вишивки популярні в Україні?

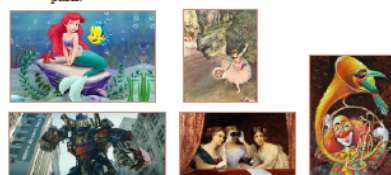
110

УРОК 68. ХУДОЖНІ ОБРАЗИ В МИСТЕЦТВІ

Вирушаймо у мистецьку подорож, якою ми завершимо цей навчальний рік. На тебе чекає незвичайний кораблик. На зупинках ти зможеш перевірити свої знання.

Перша зупинка — «Галерея образів»

Розглянь твори роботи. Які види мистецтва вони ілюструють? Охарактеризуй створені митцями художні образи.

Друга зупинка — «Знавці мистецтва»

Розглянь зображення. Назви художні техніки, в яких виконано ці творчі роботи.

144

Підручник доповнено електронним додатком, аудіо- й відеоматеріалами

(нотні тексти, фонограми для розучування мелодій, виконання пісень (плюс і мінус), фонограми музичних творів. відеозаписи майстер-класів).

ПРИЛЕТІЛА ВЕСНЯНОЧКА

Слова і музика А. Салогуба

Лірично

1. При-ле-ті-ла вес-ня-но-чка у бар-ви-сто-му ві-но-чу,
ста-ли пташ-ки ще-бе-та-ти, нас до тан-цю за-кли-ка-ти.
Ста-ли пташ-ки ще-бе-та-ти, нас до тан-цю за-кли-ка-ти.

НАША РОДИНА

Слова і музика Н. Май

Помірно

1. Роз-ле-ті-лає на-ша піс-ня на пта-ши-но-
му кри-лі. Ро-зйшла-ся у-країн-ська
ви-шиван-ка по Зем-лі. Бо на-ша ро-ди-на
там, де ка-ли-на, там, де спі-ван-ки со-ло-в'я.

НАША ПІСНЯ

Слова і музика І. Танчака

Весело

1. День но-вий по-сміх-нув-ся зо-рі, по-спі-ша-ють у
клас шко-ля-рі. Щи-ре сло-во, ра-діс-ний сміх
нас єд-на-ють у-сіх. І на-ша друж-ба, най-кра-ща
друж-ба, шкіль-на-я друж-ба міц-на, як сталь. І на-ша
піс-ня, дзвін-ка і віль-на, лег-ка і силь-на ле-пить у даль.

ОЙ ХОДИЛА ДІВЧИНА БЕРЕЖКОМ

Українська народна пісня

Швидко

1. Ой хо-ди-ла дів-чи-на бе-реж-ком, за-га-ня-ла
се-лез-ня ба-тк-ком. За-га-ня-ла се-лез-ня ба-тк-ком.

ОСТРІВ МРІЙ

Слова і музика Д. Пташинської

Помірно

1. За вік-на-ми зи-ма хо-лод-на зли-вся, та
див-ний сон по-стій-но ба-чу я ме-ні у мо-рі ои-ній ост-рів
они-вся— хи-ве там мрі-я со-няч-на мо-
я. Там зав-жди лі-то, там зав-жди хви-ти, там чи-сте
не-бо, мор-ський при-бій, там ти-хі зо-рі, не-ма-є
го-ря— це ост-рів ща-стя, це ост-рів мрій.

Навчально-методичний комплект для 4 класу

- **Мистецтво. Конспекти уроків. 4 клас (авт. Кондратова Л. Г.)**

Запропонований посібник містить календарно-тематичний план уроків для організації занять з учнями 4 класу і поурочні плани-конспекти, доповнені описом виконання всіх творчих та ігрових завдань. Передбачена робота з альбомом «Образотворче мистецтво» та робочим зошитом «Музичне мистецтво».

- **Музичне мистецтво. Робочий зошит. 4 клас (авт. Кондратова Л. Г.)**

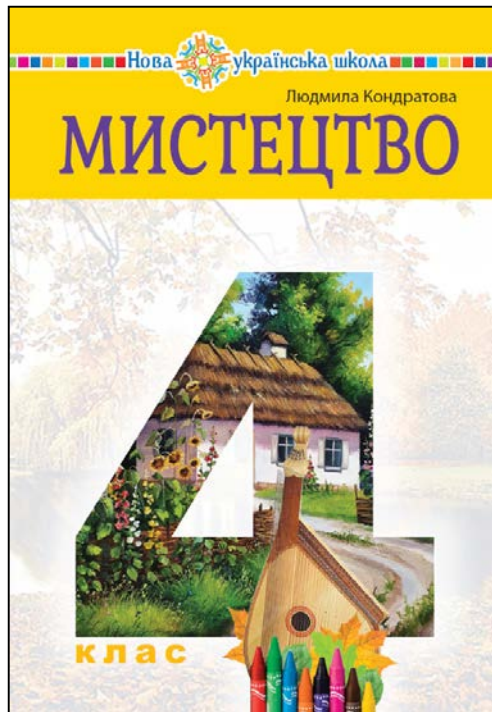
Робочий зошит містить цілісну систему творчих завдань, спрямованих на формування навичок самостійної художньо-творчої діяльності та здійснення аналізу мистецьких творів, а також тестові завдання, які допомагають оцінити мистецькі досягнення школярів.

- **Образотворче мистецтво. Альбом. 4 клас (авт. Кондратова Л. Г.)**

Альбом містить творчі завдання зі зразками їх поетапного виконання, а також тестові завдання для перевірки рівня мистецьких досягнень учнів на уроках мистецтва у 4 класі за підручником Л. Кондратової. Запропонований матеріал допоможе розвитку художніх здібностей, творчої уяви й логічного мислення четвертокласників.

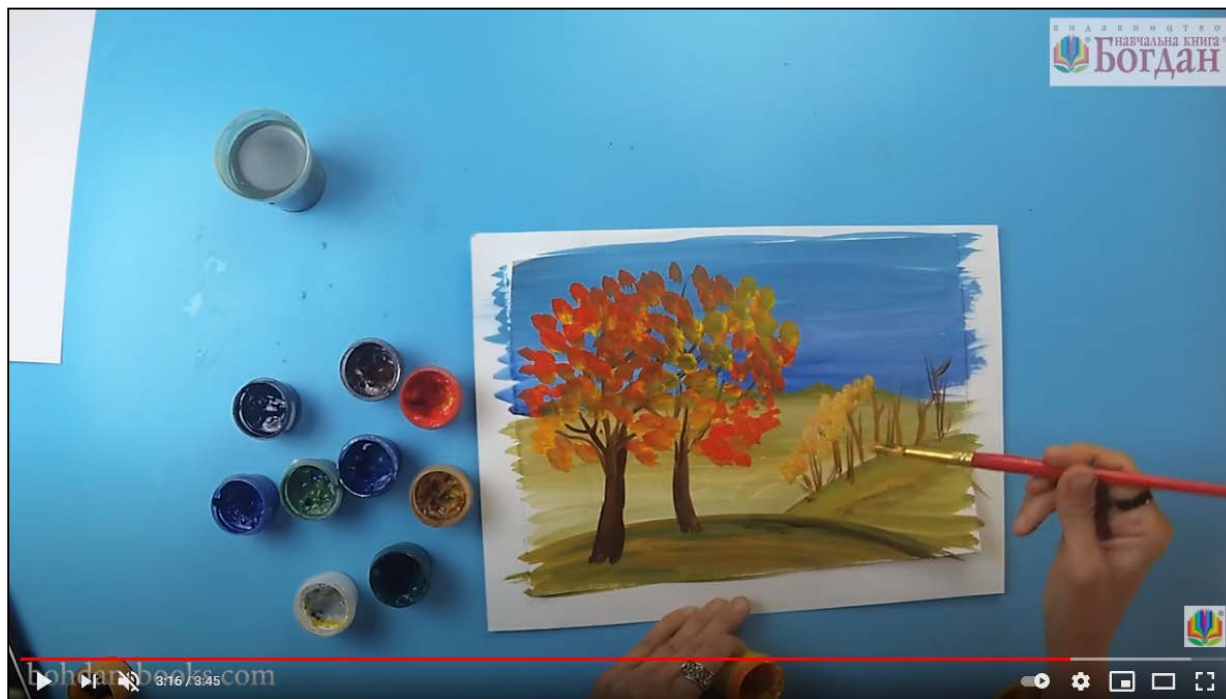
ЕЛЕКТРОННИЙ ЗАСІБ НАВЧАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ «МИСТЕЦТВО. 4 клас»

***Комплекс мистецької
інформації:***

графічної, текстової,
фото, аудіо, відео

Відеоперегляд майстер-класів

https://youtu.be/-ZNZ_9tiLVY

Календарне планування, медіадодаток

Л. Г. Кондратова

Мистецтво

Підручник інтегрованого курсу
для 4 класу закладів
загальної середньої освіти

В И Д А В Н И Ц Т В О
 [®] навчальна книга [®]
Богдан
www.bohdan-books.com

www.bohdan-books.com

Обирайте підручник «Мистецтво. 4 клас» авторки Кондратової Л.Г.

Дякуємо за увагу!